

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלה"מ 27595-04-18 ב' נ' ע'
תלה"מ 14829-06-19 ע' נ' ב'

בפני כב' השופט שמואל בר יוסף

תובעת
נתבעת בתמ"ש (14829-06-19)
ס.ב.ע.

נגד

נתבע
תובע בתמ"ש (14829-06-19)
י.ע.
ב"כ עו"ד יעל גיל, עו"ד אור פינקלשטיין

פסק דין (עותק לפרסום)

1. לפני תביעות משמורת החדיות, בנוגע לילדי הצדדים, קטינים, שהינם כיום כבני 11, 8 ו-6 שנים (להלן: הילדים).
2. בתחילת שנת 2018 הגישו הצדדים תובענות החדיות, שהסתיימו בהסכם גירושין שנכרת באולם בית המשפט ביום 29.3.2018 (להלן: ההסכם). בהסכם לא נקבעה משמורת פורמלית, אלא הסדרי שהות של הילדים עם כל אחד מהוריהם, בזו הלשון:

"הילדים ישהו עם האם בימים ב' וד' ממסגרות החינוך (הבת הבכורה תגיע ישירות) ועד למחרת היום וכן כל סופ"ש שני מיום ו' ממסגרות החינוך ועד יום א' שלאחר מכן. כמו כן, ישהו הילדים עם האם אחת לשבועיים ביום ה' ממסגרות החינוך ועד יום ו', וזאת בשבוע שבסופו הם שוהים עם האב. כפועל יוצא, הילדים ישהו עם האב בימים א' ו-ג' וכן ביום ה' אחת לשבועיים לסירוגין ומדי כל סופ"ש שני והאמור לגבי האם יחול בשינויים המחויבים".

3. עוד בטרם יבשה הדיו על ההסכם, הגישה האם תביעה "בעניין משמורת והסדרי ראיה", בה עתרה לכך, שהילדים לא ילונו עם האב באמצע השבוע (להלן: תביעת האם). בתביעתה טענה האם, ש"הילדים מצויים במצב נפשי קשה מנשוא. הנתבע מתעלל בילדים, מסית אותם כנגד אמם ומונע מהם כל תקשורת תקינה". עוד נטען "כי מצבם של הילדים מיזדרדר באופן קיצוני וחריג" ו"כי הילדים אינם מורגלים לטיפולו של האב. הנתבע לא תפקד משך

עשור כאב פעיל". בהמשך הדברים טענה האם, שהיא נחשפה "**להזנחה פושעת**" של הילדים מצד האב (סעיף 6 לתביעה). בשל הזנחה זו, כך נטען, איבדה הבת הצעירה 3 קילוגרמים ממשקלה ומפגינה חרדת נטישה (סעיפים 8-9 לתביעה). עוד נטען, שהאב מלביש את הילדים בבגדים לא ראויים ושולח אותם למוסדות החינוך מלוכלכים (סעיף 10 לתביעה). בנוסף נטען, שהאב צילם את הבת הבכורה בעירום תוך חשיפת אבריה המוצנעים (סעיף 15 לכתב התביעה).

כמו כן נטען, שהאב מבודד את הבת הבכורה ומונע ממנה להימצא בקרבת חברותיה (סעיף 18 לתביעה). עוד נטען, שהאב מותיר את הילדים "**שעות רבות מול מסכי טלוויזיה ומחשב אשר תוכנם אינו ראוי לילדים בגילאים אלו**" (סעיף 23 לתביעה).

האב הכחיש מכל וכל את הנטען, ואף הגיש בקשה לדחיית תביעת האם על הסף.

4. ביום 17.6.2018 התקיים דיון ראשון בו הבהרתי לצדדים, מחוץ לפרוטוקול, את הנזק החמור שנגרם לילדים בגין המאבק בין הוריהם. בתום הדיון הופנו הצדדים לטיפול אצל מר מ' (להלן: מר מ'), על מנת לגבש מסר הורי אחיד ולהגיע להבנות בכל הנוגע להסדרי השהות של הילדים.

5. ביום 12.11.2018 ערך מר מ' דו"ח באשר לטיפולו בצדדים, לרבות דיווח אודות מפגש אינטראקציה בין האב לילדים. התרשמותו של מר מ' הייתה שמדובר בהורים "**ששניהם טובים ומטיבים לילדים, מכילים ומעשירים**". הצדדים גילו רצון טוב לשפר את התקשורת ביניהם ודומה היה שהיחסים משתפרים. עם זאת, למרות שהוסברה לאם מפורשות החשיבות בשמירת מסגרת שעות השהות של הילדים, "**האם לא העבירה את הילדים בשעות הנקובות**". האם אף נטלה את הילדים ממסגרות החינוך למרות שסוכם אצל מר מ' אחרת. האם "**אמרה שלדעתה הילדים אמורים לשהות עם האב רק פעמיים בשבוע, כפי שאצל רוב ההורים הגרושים, לדבריה והיא פועלת בהתאם**". אחר הדברים האלה, לא עלה בידי מר מ' לקבוע פגישה עם האם משך כחודשיים ימים. בשיחה טלפונית שבה האם לטעון "**שהאב אינו מתפקד היטב, מזניח את הילדים, הן בביגוד והן בנושאים אחרים, והיא מתכוונת לערב את הרווחה ועובדת סוציאלית**". למרות טענות אלה, סירבה האם לשוב ולהיפגש עם מר מ' על מנת ללבן את הדברים. מר מ' סיכם את הדו"ח באלה המילים:

"למיטב הבנתי והתרשמותי שהאב מתפקד היטב עם הילדים. לא הבחנתי בשום צורה שהם סובלים מהקרבה אל האב. להיפך, בפגישות אתם היו גילויים של חום ואהבה, תפקדו ברמה גבוהה מאוד, קשר ותקשורת טובה בין הילדים לבין עצמם ובינם לבין האב. יחד עם זאת התרשמתי שהילדים כואבים ועצובים כתוצאה מהיחסים בין ההורים. האם מעוררת סימפטיה רבה, ניכר מדבריה שהיא אוהבת מאוד את הילדים והם חשובים לה. לכן לא הבנתי את אי הסכמתה לפגישה משותפת עם ובלי הילדים...הנני ממליץ כשטובת הילדים לנגד עיניי:

א. להקפיד מאוד על זמני השהות כפי שנקבעו.

- ב. לשמור בכל משמר על זמני ההעברות של הילדים מהורה להורה.
- ג. לשמור על זמני התקשרות עם הילדים בשעות קבועות כאשר הם אצל ההורה השני.
- ד. להמשיך את התאום ההורי גם לשינוי זמני השהות במשך השבוע במידת הצורך וגם להזרכת ההורים לתפקוד טוב יותר ביניהם לטובת הילדים".

6. ביום 13.11.2018 הוריתי על הגשת תסקיר. ביום 28.1.2019 קיימתי דיון נוסף, שהיה סוער לפרקים. שוב אמרתי לצדדים, שהדרך האחת ואין בלתי למנוע מהילדים נזקים קשים, היא לשוב להליך הטיפולי אצל מר מ'. האם נעתרה והצדדים הופנו שוב לטיפול.
7. ביום 17.4.2019 כתב מר מ' דו"ח נוסף, בו תיאר שלוש פגישות שהתקיימו. לא עלה בידי מר מ' לקבוע מפגשים נוספים בעטיה של האם, שאף חדלה להשיב לפניית טלפונית. רק בעקבות הודעה של מר מ', שבדעתו לשגר דו"ח לבית המשפט, הואילה האם ליצור עמו קשר. באותה שיחה הביעה האם אי אמון במר מ', האשימה אותו בהטיה לטובת האב, והלינה על האב כהנה וכהנה. כמו כן טענה האם, שמר מ' מונע מבצע כסף, וכי כספו של האב מעוור את עיניו. מר מ' לא אמר נואש וכאשר נרגעה האם עלה בידו להגיע בעל פה להסכמות בנוגע להסדרי השהות בפסח ובראש השנה דאז. דא עקא, האם חזרה בה מהסכמות אלה. משכך, ולאור אי האמון שהביעה האם במר מ', הוא ביקש לשחררו מתפקידו.
8. ביום 6.6.2019 הגיש האב "תביעה למשמורת אב", בה נטען, שהאם מסיתה את הילדים, (בעיקר את הבת א') כנגדו. עוד נטען, להזנחת הילדים על ידי האם, ניעור חוצנה מטיפולים רפואיים ומנושאים לימודיים, חשיפתם לסביבת עבודתה של האם שאיננה ראויה, ועוד.
9. ביום 13.6.2019 הוגש תסקיר בעניינם של הצדדים (להלן: התסקיר). התסקיר סוקר פרידה טראומטית (עזיבה חד צדדית של האם את דירת המגורים עם הילדים, ונטילת התכולה), שההסכם לא ריפא. תואר קונפליקט מתמשך בין ההורים, בגינו "הם אינם מסוגלים לראות את טובת ילדיהם בצורה מפוכחת ובהירה". עוד תואר כיצד הילדים מעורבים עד צוואר בסכסוך, עובדה המעמידה אותם בסיכון רגשי מתמשך. כמו כן תואר חוסר הקפדה על זמני השהות שנקבעו, לרבות בחגים וחופשות "ופעמים רבות, בעיקר כאשר הם שוהים במחיצת אמם, הילדים מדבררים את רצונותיהם אל מול ההורה השני על מנת שיאפשר להם להישאר זמן רב מזה שנקבע, תוך הפעלת מניפולציות רגשיות שונות. באופן זה, הילדים מצויים בתווך בין הוריהם במצב בו אינם יודעים האם יותר להם להמשיך לשהות במחיצת אמם לאחר שזו ביקשה מהם מפורשות להתקשר אל אביהם ולבקש זאת בשמם".

10. אשר לאב נכתב בתסקיר, כדלקמן :

"י' אכן ממלא תפקידים רבים בטיפול בילדיו – הוא מצוי בקשר שוטף עם האחראים עליהם במסגרות השונות ולכן הוא מצוי בסדר יומם ובצרכיהם המשתנים, כאשר מי מהם נזקק לטיפול הוא דואג לפנות אל הגורם המתאים...ואכן ניכר כי ילדיו מטופלים היטב...ניכר כי אף בקשר עם ילדיו י' מגלה אכפתיות רבה הנובעת מרצון כנה לשמש הורה מיטיב. הוא מנסה להתאים את עצמו לצרכי כל אחד מילדיו, המצויים כל אחד מהם בשלב התפתחותי שונה המצריך התייחסות שונה...יחד עם זאת, ניכר כי י' מצוי עדיין בלב קונפליקט הגירושין עם אשתו לשעבר...הוא עדיין עסוק בפעולות כגון הקלטות, תמלולי שיחות ותצלומים המעידים לטעמו על פגיעות שונות וכד'. אלו מעידים כולם על ההצפה הרגשית בה הוא מצוי ועל כך שעדיין אינו פנוי לחלוטין לטפל בילדיו במנותק ממשקעי העבר. אף שיתוף הפעולה עם ס' לקוי מאוד ונראה כי הוא מתקשה לתקשר עמה באופן ישיר ומעדיף ליצור קשר עם גורמים בסביבתה, בכללם ילדיו, על פני שיחה ישירה עמה".

11. באשר לאם נכתב בתסקיר, כדלקמן :

"האם, ס', מתארת את כל הווייתה כמוקדשת לילדיה. נראה כי היא מגדירה את זהותה בראש ובראשונה כאם...נראה כי ילדיה קשורים אליה כיוון שהיא מתקשרת עמם בדרך חברתי ובלתי אמצעית. ניכר כי היא מבינה ללבם וכואבת את הכאב שהם חווים בשנה האחרונה עקב הפרידה. יחד עם זאת, נראה כי ס' מתקשה מאוד להפריד בין כאבה והפגיעות אותה חוותה מאבי ילדיה במהלך שנות נישואיהם ובין התהליך המורכב אותו חווים ילדיה. ס' מתקשה להפריד בין הדמות של י' כבעל ובן זוג ובין דמותו של י' כאבי ילדיה. היא נוקטת בהאשמות כגון רודנות, עריצות ושתלטנות, אותן תכונות אותן גילה לטענתה כלפיה במהלך שנות נישואיהם. את טענותיה כלפי י' מתקשה ס' לשמור לעצמה ועל אף שלטענתה היא אינה חולקת את תחושותיה עם ילדיה, ניכר כי הנם נחשפים לכך. יעידו על כך הסיפורים בהם שזורים טענותיה כלפי י' אותם סיפרה בתה א'. כמו כן, בנה ל' משתף בתחושות הקשות שהוא חווה בבית סבתו לאחר שהוא נחשף שם לסיפורים שליליים אודות אביו. נראה כי ס' מתקשה להתאים עצמה לצרכים השונים של ילדיה. כך, היא מתארת את א' כילדה בוגרת מכפי גילה...אף אינה מוצאת פסול בהגעה לבית חברותיה של א' כשהיא נמצאת שם בימי השהות של האב

...

אינה מבינה את הבלבול שהיא נוטעת בחיי בתה במעשים אלו ממש. דבר נוסף שהיה בולט מאוד בתהליך לקראת כתיבת התסקיר היה הצורך של ס' לשלוט בתהליך...פעמים רבות הורתה לנו עם מי עלינו לשוחח, מהיכן עלינו להשיג מידע ולמה עלינו לשים לב ואף נזפה בנו שאנו לא משיגים את המידע הנכון לטעמה. היא הציפה אותנו בתכתובות דוא"ל, תמלולי שיחות, תמונות והוכחות שונות אשר לטעמה מעידות על תפקודו הלקוי של י' כאב, ועשתה זאת באופן חזרתי...ניכר כי צורך זה בשליטה בא לידי ביטוי אף בקרב ילדיה באופן בו הם מספרים את רצון אמם כאילו היה רצונם, וביחוד (מילה לא ברורה) א', כפי שתואר קודם לכן. בשיחה המשותפת שערכנו עם ס' וי' התקשינו מאוד להקשיב לדברים שאמר י' כיוון שס' כמעט ולא אפשרה לו להתבטא וזאת על אף שהתבקשה באופן חוזר ונשנה לחדול מלהתפרץ לדבריו. אלו מעידים לטעמנו על המציאות אותה מנכיחה ס' בחיי הסובבים אותה כאשר היא חשה שרצונה אינו מקבל ביטוי...הרושם שעלה מהשיחות הארוכות עם ס' היה חוסר יכולתה להתבוננות חיצונית בנעשה סביבה. נראה כי היא מתקשה להכיר במורכבות הקיימת במציאות הנוכחית. היא התקשתה לראות כיצד במעשיה ובדבריה היא פוגעת בקשר בין י' ובין ילדיהם המשותפים. מבחינתה, הערך העליון עליו חזרה מספר פעמים הוא שההורה הדומיננטי מוכרח להיות האם כיוון שגבר אינו יכול למלא תפקיד של אישה...היא התקשתה להעריך את פועלו של י' בכל הקשור לחינוך ולדאגה לרווחת ילדיהם המשותפים ונטתה לזקוף לעצמה את התוצרים החיוביים בחיי ילדיה".

12. באשר לילדים, נכתב בסיכומו של התסקיר כדלקמן:

"משיחות ותצפיות שנערכו עם הילדים עלה כי הם חשופים לתכני הסכסוך בין הוריהם, כאשר הבת הבכורה, א', היא החשופה לכך ביותר. חשיפה זו נתנה בה את אותותיה...בשיחה עמה ניסתה לחפות על כל אלו ולהציג מציאות אידיאלית לפיה אימה מהווה דמות מופת עבורה. לאורך כל המפגש שבה וחזרה על אמירות המדגישות את רצונה בהימצאות בחברת אימה תוך שהיא נותנת דוגמאות ומדקלמת סיסמאות אשר היא אינה מסוגלת להסביר את פשרן. היה נשמע כי נעשתה הכנה מוקדמת לשיחה זו על מנת שתעביר את הרושם הזה בדיוק...לטענת האב, א' החלה לגלות התנהגות מרוחקת כלפיו המנסה להדירו מחייה בטיעונים שונים... אף ל' ככל הנראה חשוף לתכני הסכסוך בין הוריו, אך אם מפאת גילו הצעיר, או מפאת העובדה שהוא קשור לאביו ומסרב לתפוס אותו כדמות שלילית, ניכר כי נפגע רגשית בצורה נמוכה יותר בהשוואה לאחותו הבכורה השרויה בקונפליקט נאמנויות בעצימות גבוהה".

13. התסקיר מסוכם בדברים הבאים:

"כפי שתואר בגוף התסקיר, התנהלות האם עמנו העידה על רצון עז בשליטה בתהליך, אף אם משמעות הדבר פגיעה רגשית בילדיה. כאשר עומתה עם הדברים הללו, לא הצליחה להבין במה מדובר ושה וטפלה האשמות אלו דווקא על האב... כל אלו הובילו אותנו למסקנה כי בעת הנוכחית לא נוכל להמליץ על משמורת משותפת, לא כל שכן על משמורת אם. אנו חשים שילדי המשפחה זקוקים לסביבה אשר תספק להם מנוחה מהסכסוך וכך לצמיחה ולהתפתחות באופן התואם את גילם. כל אלו לעניות דעתו לא יכולים להתרחש כעת בעת שהייה ממושכת במחיצת אמם. שקלנו את האפשרות להמלצה על משמורת משותפת הכוללת זמני שהייה מופחתים לאם, אך אנו סבורים כי העיקרון המנחה משמורת משותפת אינו מתקיים במקרה הנוכחי מאחר ושיתוף הפעולה בין הצדדים הינו לקוי עד מאוד כפי שתואר לעיל. בשל כך, אנו ממליצים על משמורת אב עם זמני שהייה עבור האם אשר יכללו לינה פעמיים בשבוע ובכל סופ"ש שני. המלצה זו נובעת מהעיקרון כי קיים צורך בשינוי משמעותי אשר ישבור את מעגל הקסמים המתקיים כיום, אך עדיין לא יקטע באופן דרסטי את הקשר בין האם לילדיה אשר קשורים אליה, אוהבים אותה וזקוקים לה על אף הכול... במידה והאם תיגש לקבל הדרכה מותאמת אשר תסייע לה בהבנת עולמם הרגשי המורכב של ילדיה וכן תשתף פעולה עם זמני השהות שיקבעו, ניתן יהיה לשקול את הרחבת זמני השהייה עם האם. בשל כך, מומלץ להזמין תסקיר משלים כחצי שנה מיום מתן החלטות בתיק זה".

14. ביום 26.9.2019 נחקרה עורכת התסקיר, עו"ס לסדרי דין, גב' ר.ד. (להלן: העו"ס). לאחר החקירה הסכימו הצדדים, שפסק הדין יינתן על סמך החומר המונח בפניי, ללא חקירת הצדדים עצמם. בתום הדיון האמור, שבתי ואמרתי לצדדים דברים נוקבים בכל הנוגע להתנהלותם ההורית ותוצאותיה, על מנת להשיבם למסלול טיפולי. האם הסכימה לכך, אך האב איבד אמון במתווה הטיפול.

15. האם מתנגדת להמלצות התסקיר. יוער, שבסיכומי האם נזנחה עתירתה למשמורת אם, שהוחלפה בעתירה למשמורת משותפת. האם טוענת, שאין לזקוף לחובתה את הפסקת הטיפול אצל מר מ', שאירעה "לאחר 6 מפגשים ומטעמים של חוסר אינטראקציה ועלות כספית" (סעיף 7 לסיכומי האם). האם מציינת, שהיא מטופלת כיום על ידי מטפלת פרטית, וכן את הסכמתה בתום הדיון מיום 26.9.2019, לחזור לטיפול. האם סבורה, שיש לבחון בעין ביקורתית ביותר את התסקיר והמלצותיו, וזאת לאור טענותיה שלהלן:

- 15.1. התסקיר אינו חד משמעי והמלצותיו אינן ברורות. ההמלצות לוו, לפי עדות העו"ס, בלבטים רבים.
- 15.2. התסקיר אינו משקף את מצב הילדים כיום אלא את המצב בסוף שנת 2018.
- 15.3. נכתבו ממצאים, שאינם מבוססים בכל הנוגע לדיווחי גורמי החינוך אודות הילדים ומצבם.
- 15.4. לא ניתן לזקוף לחובת האם את היעדר התקשורת בין הצדדים, שעה שהאב מונע מהאם כל תקשורת ישירה עמו.
- 15.5. אין מקום למשמורת אב, שעה שהוכח, שהאב עדיין שקוע בקונפליקט הגירושין ואינו פנוי לראות את הדברים בצורה אובייקטיבית, ואף אינו פנוי לטיפול בילדים. יתירה מזו, יש סתירה בין השאיפה לקיים סביבה נקייה מסכסוך לבין קביעת משמורת אצל האב העסוק ראשו וכולו בסכסוך.
- 15.6. יחסי הצדדים השתפרו משמעותית מאז הגשת התסקיר, ואימוץ המלצותיו תסיג את הצדדים לאחור.
16. האב מצדד במסקנות התסקיר. האב מדגיש בסיכומיו, שהאם איננה מטפלת בילדים כפי שראוי ומסיתה את הילדים נגדו. האב מציין, שכל אשר נכתב אודותיו בתביעת האם התברר כשקרי, עובדה המעידה, לטעמו, אודות השנאה שרוחשת לו האם. מוסיף האב ומציין הפרות חוזרות ונשנות של הסדרי השעות. לטענת האב, אין להתיר לאם לצרף לסיכומיה מסמכים שלכאורה סותרים את מסקנות העו"ס, ולא הוגשו כדיון. מוסיף האב וטוען, שממצאי התסקיר בנוגע להורות הטובה, מחד גיסא, ולהורות הבעייתית של האם, מאידך גיסא, לא נסתרו.
17. הלכה פסוקה היא, שתסקיר נושא עמו משקל ראיתי כבד, לעיתים אף משמעותי מחוות דעת של פסיכולוג או פסיכיאטר ([בעמ' 4259/06 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה](#) (2006)). עוד נפסק, שתסקיר כמוהו כחוות דעת של מומחה מטעם בית המשפט, ולכן נדרשים טעמים כבדי משקל על מנת לסטות מהמומלץ בו ([עמש \(ת"א\) 55785-02-12 ק.ש. נ' ע.ש.](#) (2012)).
18. אקדים מאוחר למוקדם ואומר, שלא מצאתי בטעונוי האם טעמים כבדי משקל שיצדיקו סטייה מהמלצות התסקיר. להלן יפורטו עיקרי השגותיה של האם על ממצאי התסקיר בנוגע לילדים, ומסקנותיי לגביהן:
- 18.1. האם טוענת, שבניגוד לאמור בתסקיר, העו"ס לא קיבלה חוות דעת מהמחנכת של הבת א', אלא לאחר כתיבת התסקיר. העו"ס העידה, שחוות הדעת התקבלה בשיחה טלפונית (עמ' 9 שו' 4), ולא מצינו שרשמיה של מורה צריכים להינתן בכתב. ואכן,

רשמייה של העו"ס מהשיחה הטלפונית מפורטים בעמ' 5 לתסקיר. עוד העידה העו"ס, שאכן קיבלה "חוות דעת" כתובה לאחר הגשת התסקיר. בה במידה העידה העו"ס, שהאמור באותה "חוות דעת" לא סותר מהותית את מה שנאמר לה בטלפון. יתירה מזו, להבנת העו"ס האם יזמה את אותה כתיבת "חוות דעת" ואף אישרה אותה טרם ששוגרה לעו"ס (עמ' 9 שו' 19-31). ממילא ברי ההבדל בין מה שנאמר בטלפון למה שנכתב לבסוף. לנוכח האמור, אין לנטען משקל של ממש. אף אינני סבור שהעו"ס אמורה הייתה לעדכן את בית המשפט בנוגע למכתב המורה, שהתקבל לאחר הגשת התסקיר.

18.2. האם טוענת, שהאמור בתסקיר (בעמ' 5) באשר לכך שהבת א' מתרחקת מחברותיה וניתקה קשר עם חברתה הטובה, סותר חזיתית "תעודת הצטיינות חברתית" שקיבלה בבית הספר. העו"ס העידה, שאת השאלה יש להפנות למורה, שטענה באוזניה את הטענות שפורטו בתסקיר, ודבריה מקובלים עליי. הרי ברי שהעו"ס לא בדתה מליבה את הנתונים. יתירה מזו, התעודה האמורה לא הוגשה כראיה וספק בעייני אם תעודת הצטיינות בגין "כושר מנהיגות" מעידה בהכרח על התנהלות הבת א' בעת הרלוונטית.

18.3. האם מצביעה על כך, שבניגוד לאמור ברישת התסקיר, העו"ס לא קיבלה חוות דעת מהמורה של הבהן ל'. העו"ס הודתה שמדובר בטעות. עם זאת, העו"ס פירטה את האמור בדו"ח ריפוי בעיסוק של הבהן ל' (עמ' 8 לתסקיר) בו מפורטת, דבר דבור על אופניו, התנהלותו בבית הספר. משכך, אינני סבור שלשגה האמורה יש משקל.

18.4. האם טוענת שהעו"ס שוחחה עם גננת של הבהן הצעירה ל', שאיננה מצויה בגן מזה 6 חודשים, ולכן המידע שנמסר אינו רלוונטי. עדות העו"ס לא הייתה כנטען על ידי האם. העו"ס העידה שאיננה יכולה לזכור אם דיברה עם גננת פלונית או אלמונית. מכל מקום, העו"ס טענה שהמידע שנמסר באותה שיחה היה מספק. יתירה מזו, הרשמים של הגננת, כפי שנכתבו בתסקיר (עמ' 11) היו ברובם חיוביים, בעוד על אירועים סימפטיים פחות עליהם דיברה הגננת, העו"ס לא נחקרה כלל.

18.5. האם טוענת, שאישורי בית הספר מעידים, שחיסורי הילדים והיעדרויותיהם אינם כאמור בתסקיר. העו"ס העידה, שהסתמכה על אפליקציה בית ספרית הבודקת זאת, ולא מצאתי בכך כל פגם. אף אם בסופו של יום, יש הבדל בין המופיע באותה אפליקציה לבין הנרשם בתעודות הילדים (והדבר מתרחש תדיר, לרבות בגין "הצדקת" היעדרויות וכו'), אין לכך נפקות של ממש.

19. הנה כי כן, בניגוד לטענת האם, לא הוכח שהתסקיר אינו מבוסס בכל הנוגע להתנהלות הילדים בבית הספר. יתירה מזו, העיסוק המרובה בנושא מסגרות החינוך מעיד על חולשה בנושאים מהותיים ביותר שפורטו בתסקיר ולא אותגרו בחקירת העו"ס.

20. האם טוענת, שהיה על העו"ס לפרט בתסקיר, שהאב רצה לכתחילה משמורת משותפת. לטעמה המלצות התסקיר מנוגדות לרצון האב עצמו. אינני סבור שלעמדתו הראשונית של האב יש חשיבות רבה, אלא דווקא לעמדתו בסוף התהליך. זאת לדעת, הכנת התסקיר ארכה חודשים ארוכים במהלכם אירעו אירועים שונים, לרבות הטיפול אצל מר מ' שסוכל על ידי האם. משכך, לעמדתו הראשונית של האב, או להימנעות מאזכורה, אין משמעות של ממש. ממילא אין בידי לקבל את הטענה, שהמומלץ בתסקיר מנוגד לעמדת הצדדים.

21. האם טוענת, שהיא איננה מקליטה ומתמללת אירועים, ולכן עדות העו"ס ששני הצדדים תמללו איננה נכונה. העו"ס העידה (עמ' 13-14) ששני הצדדים מסרו לה תימלולים ואף ציינה "בחלק מהתמלילים שס' הגישה היו שיחות שהיה נשמע בהן שמפועל לחץ על הילדים לומר את מה שס' מבקשת" (עמ' 14 שיו 29-31). אין לי סיבה לפקפק בעדות זו.

22. האם מלינה על כך שהעו"ס התייחסה לדו"חות של מר מ', הגם שהלה לא נחקר עליהם. באותה נשימה מלינה האם על כך, שבפרק המסקנות אין התייחסות להמלצות מר מ'. אין בידי לקבל את הטענה על שני חלקיה. הדו"חות של מר מ' רלוונטיים בהיותם התרשמות בלתי אמצעית של גורם מקצועי-אובייקטיבי. התסקיר לא התבסס על דו"חות מר מ' אך בדין התייחס לאמור בהם. המלצות התסקיר לא צריכות להתאים להמלצות מר מ', שאף לא המליץ אלא המלצות ביניים בנושאי התנהלות שוטפת. מכל מקום, וכפי שהאם עצמה טוענת, מר מ' אינו מומחה אלא איש טיפול, וההמלצות ניתנות על ידי העו"ס.

23. כאמור לעיל, האם ראתה לעסוק, עד רמת הציון והתעודה, בכל הנוגע למוסדות החינוך, אך באשר לקביעות בכל הנוגע לכשלים הוריים בהתנהלותה – כמעט דממה. משכך מסקנות התסקיר בנוגע להתנהלות ההורית של האם, המקובלות עליי, לא נסתרו כמלוא הנימה. לעניין זה יש לומר בקול ברור – תיאור האם בתסקיר תואם הן את העולה מהדו"חות של מר מ', והן את רשמיי הבלתי אמצעיים לאחר כשנתיים בהן מתנהלים הצדדים בפניי. כאמור בתסקיר, לטעמה של האם אין לפקפק בהיותה ההורה המרכזי, שעה שהיא מודדת את עצמה ראש וראשון כאימא. מהלך העניינים למן כריתת ההסכם ואילך מעיד, שהאם רואה בהסדרי השהות שנקבעו (בהסכמה) חתירה תחת מעמדה ההורי, ולכן משגה שיש לתקנו. תביעת האם, שאיננה אלא כתב הכפשה של האב שלא זכה לתימוכין כלשהם, נועדה לפגוע בו כהורה. אכן, לא ניתן להלום טענות כפי שטענה האם בתביעתה, שלא הוכחו כלל, אלא כניסיון לחתור תחת לגיטימיות האב אגב פגיעה ביחסיו עם הילדים. יש רגליים איתנות לכך, שהתרשמות העו"ס ממסרים שליליים שהילדים חשופים להם מצד האם ואמה, נכונה.

24. לפי כל הראיות, האב הוא הורה טוב ומיטיב המתפקד בצורה טובה בתנאים לא קלים. כפי שנכתב על ידי מר מ' בדו"ח מיום 12.11.2018, האם מודעת לחשיבות מקומו של האב בעולמם של הילדים. דא עקא, "הצלחתו" של האב כהורה היא לצנינים בעיני האם, שכן, לתפיסתה, הדבר מאפיל על מקומה המרכזי במערכת ההורית. אמביוולנטיות זו באה לידי ביטוי גם באולמי, וגם בקשר עם מר מ'. מחד גיסא, מצהירה האם שהיא חפצה בהורות משותפת וטובה,

וכאשר היא אומרת את הדברים, היא מאמינה בהם. כפועל יוצא, האם מסכימה להליכים טיפוליים ומצהירה הצהרות חיוביות בעיניים דומעות. אך מאידך גיסא, האם מחליטה שהתנהלות כזו או אחרת איננה לרוחה, ואז היא מפעילה את הסמכות ההורית העודפת שיש לה לתפיסתה, על ידי קביעת עובדות בשטח. כך נהגה האם כאשר פרצה את גבולות הסדרי השהות פעם אחר פעם (כפי שדיווח מר מ' וכאמור בתסקיר), וכך היא נהגה כאשר היא הגיעה למוסדות החינוך, או לבית חברותיה של הבת א', בימים "של האב". מדובר בהתנהלות הנצבעת בצבעים אימהיים של געגוע, אך למעשה מדובר בכוחנות החותרת תחת הורותו של האב. העו"ס העידה על כך, לאמור: **"העניין הוא לא בגלל שהיא רוצה לבלות אתם יותר, אלא היעדר הגבולות בהבנה ללמה את לא יכולה לבלות עם הילדים שלך ביום שהם אמורים להיות עם האבא, זאת הבעיה...לא הייתה שום תובנה ללמה הדבר הזה לא בסדר ולא תקין"** (עמ' 23 שו' 13-26).

25. מופע נוסף של פן זה הוא סיכולו פעם אחר פעם של ההליך הטיפולי אצל מר מ', ותקיפה של איש הטיפול בלשון מאיימת. תופעה זו של תקיפת אנשי טיפול ואי שיתוף פעולה עמם מוכרת בהורות מזיקה. מדובר בפעולה כוחנית, שנועדה להכתיב הסדרים באצטלה של טובת הילדים. התנהלות זו מצאה הדים נאמנים בתסקיר, עת צוין הצורך העז של האם לשלוט בתהליך כולו, להכתיב לגורמי המקצוע עם מי לדבר ומה לעשות וכו'. אינני מקבל את ניסיון האם לתרץ את הכשלת ההליך הטיפולי ב"חוסר אינטראקציה ועלות כספית". הרושם הברור מדו"חותיו של מר מ' הוא ניתוק מגע ופעולה לעומתית בבחינת "My way or the highway".

26. לא ייפלא, שתגובתו של האב, אשר מצא את עצמו נאבק על מקומו ההורי, הייתה נוקשות, שנועדה לשמר את הקיים. אף לא ייפלא, שהאב החל להקליט ולאסוף ראיות על מנת להתגונן פן יבולע לו. בנסיבות אלה אין תימה, שהאב עודנו שקוע בקונפליקט הזוגי, שהרי לא מעט בעטיה של האם הקונפליקט לא גווע ("בשביל קונפליקט צריך שניים" כדברי העו"ס בחקירתה – עמ' 19 שו' 25-26). את דברי העו"ס בדבר העדר פניות מלאה של האב לילדים בגין הסכסוך יש לראות באספקלריה זו, ולא באספקלריה של היעדר יכולת הורית. ניסיונה של האם להיבנות מנושא פניות האב מעיד על תופעה נוספת שזכרה בתסקיר – חוסר יכולת לבחינה ובקורת עצמית. מכל מקום, בכגון דא, ומשעה שהאם סיכלה הורות משותפת על ידי סיכול הטיפול אצל מר מ', אין מנוס מבחירה בין שתי אופציות פחות טובות. בבחירה זו עדיפה הורות האב, כפי שנכתב בתסקיר, וכפי שהעידה העו"ס, לאמור: **"יש כאן את העניין של עוד פעם להשוות בין האבא לבין האמא. נכון שי' מוצף. כתבנו את זה כי זה באמת היה הרושם, ויחד עם זה, ס', הרושם שעלה מס' היה הרבה יותר חמור, ובהשוואה בין חוסר פניות חלקית לבין היעדר גבולות וחוסר יציבות והסתה שאנחנו התרשמנו שקיימת שם, אני מעדיפה שהילדים יהיו בחברת האבא, אם זה העניין זה מול זה. זה לא מצב אידיאלי גם אצל האבא, זה נכון, אבל כשאתה משווה האחד מול השני, זו תמונת המצב שעלתה, ובגלל זה גובשה ההמלצה הזאת"** (עמ' 33 שו' 1-8, וכן עמ' 22 שו' 26-31).

27. אין אלא להצטער ששני הורים בעלי יכולות הוריות טובות מאוד לא מצליחים לבסס הורות משותפת בשל פרידתם. כפי שאמרתי לצדדים פעם אחר פעם, מבחינת הילדים, מדובר בהזנחה.

הילדים הובאו לעולם בו יש שני הורים מתפקדים, וגלומה בכך ההבטחה, שהורתה במשפט הטבע, שהם יגודלו כראוי על ידי שני הוריהם. כישלון להפריד בין מחלוקת זוגית לבין יחסים הוריים, מהווה, לפיכך, הפרת ההבטחה ההורית, המעמידה את הילדים בסיכון. אין ספק, והדברים כתובים בבירור בתסקיר, שהילדים משלמים מחירים כבדים בשל חוסר שיתוף הפעולה בין הצדדים. לעניין זה לא יועילו תעודות הצטיינות. לאור האמור, כמו גם לאור יכולתה של האם לשכנע פעם אחר פעם, כי פניה "לשלום", השפעתה על הצדדים לפנות שוב ושוב לטיפול, ואף השמעתה באוזניהם דברים נוקבים. דא עקא, גבר על האם היצר, והיא סיכלה את הטיפול ובכך גם את הסיכוי למנוע מהילדים נזק.

אמת, לאחר שבדיון האחרון אמרתי לצדדים (שוב) דברים שאינם משתמעים לשני פנים באשר לסיכון בו מצויים הילדים, הביעה האם נכונות ללכת לטיפול, אך בזו הפעם האב מאן. עם זאת, על רקע תחושת האב, לפיה גולגל משך כשנתיים בזפת ונוצות, ועל רקע סיכול הטיפול על ידי האם, קשה לזקוף את הסירוב לחובתו.

28. בראי הדברים האמורים, ומשעה שממצאי התסקיר, בנושאים שהם בליבת העניין, לא נסתרו, מקובלות עליי ההמלצות. בכלל זה ראוי לקבוע את משמורת הילדים בידי האב. אמת, ברוב המקרים אין משמעות פרקטית לקביעת משמורת פורמלית. מושג זה מהווה לא אחת עילה למאבק על טריטוריה הורית, שאין בו אלא נזק. ברם, בנדוננו קביעה של משמורת אב מוצדקת, משני טעמים מרכזיים: **האחד**, מתן גושפנקא שיפוטית ברורה למקומו ההורי המרכזי של האב בחיי הילדים. גושפנקא זו עשויה לשנות את הפרדיגמה ההורית של האם (שבירת מעגל הקסמים, בלשון התסקיר), שבתורה עשויה להפחית את הלחצים הנפשיים על הילדים. **השני**, המסרים השליליים להם חשופים הילדים מצד האם וסביבתה. מסרים אלה פגיעתם בנפשם של הילדים קשה מאוד, והתגובה הנכונה היא העברת מרכז הכובד להורה האחר.

29. יתירה מזו, בכוחם של שני הטעמים הנ"ל להצדיק שינוי מהותי בהסדרי השהות, ולשאלתי הודתה העו"ס, שגם גורמי המקצוע התלבטו אם הדבר לא ראוי. בסופו של יום, כפי שהבהירה העו"ס בעדותה (עמ' 41), הוחלט על שינוי מינורי יחסית בהסדרי השהות, בתקווה שהדבר יניב שינוי אצל האם. אף אני התלבטתי לא מעט האם לא ראוי להורות על הפחתה משמעותית מזו שהומלצה בהסדרי השהות של הילדים עם האם. בסופו של יום, בשל משקלו המיוחד של תסקיר, וגם לאור תקוותי, שהאם תפנים כי נפל דבר, החלטתי לאמץ את המלצות התסקיר גם בנושא זה. אשר לטענת האם, לפיה אחת לשבועיים היא איננה פוגשת את הילדים מיום ד' ועד ליום ב' שלאחר מכן – יש בדברים ממש. יתירה מזו, לפי המלצות התסקיר הפירוד האמור בין האם לילדים מתארך, שעה שעליה להשיבם לאב במוצאי שבת. בראיה רחבה ובשים לב לגיל הילדים ולמקומה המרכזי של האם בעולםם, נחה דעתי שראוי להורות על שהות הילדים עם האם בימי ה' עד שעות הערב, בשבוע שבסופו הילדים שוהים עם האב. עם זאת, לא תינתן לעת הזו הוראה אופרטיבית, והיישום יושהה עד שתונח דעתי בדבר קידום המתווה הטיפולי, כמפורט להלן.

30. אני רואה חשיבות שאין למעלה ממנה לביצוע המלצת התסקיר לתת לבת א' טיפול רגשי. מהתסקיר עולה בבירור, שמדובר בקטינה, שמפאת גילה והזדהותה עם האם, מצויה בין הפטיש לסדן. עובדה זו, כמו גם העובדה שמדובר בקטינה המצויה בפתח גיל ההתבגרות, מעמידה אותה בסיכון מיוחד. לפיכך, תופנה הבת א' לטיפול רגשי, ועל שני ההורים לדאוג שהוא יצא אל הפועל ויימשך כל עוד לא הוחלט אחרת.

31. כמו כן אני רואה חשיבות שאין למעלה ממנה לשובם של הצדדים לטיפול שיאפשר להם לבסס תקשורת הורית אחידה ומכבדת. מובהר הבהר היטב - פסק דין זה איננו ציון לשבח לאחד ואות קין לאחר, ומי מההורים שיבחר לראות כך את הדברים, לא רואה את המציאות נכונה. פסק הדין דלעיל צריך להיות תחילתה של דרך אחרת, בה ההורים לומדים לכבד איש את המקום ההורי של רעהו. תחילתה של דרך בה אין קובעים עובדות בשטח, ואין חורשים על גב הילדים, אלא פותרים את הדרוש פתרון בחדר הטיפולים. תחילתה של דרך בה הסכמות מכובדות. תחילתה של דרך בה מתנהלת תקשורת ואין חוסמים איש את רעהו מניהול תקשורת. לפיכך, וכחלק בלתי נפרד מפסק הדין, יופנו הצדדים לטיפול, שהינו מנדטורי. מובהר, שהיעדר שיתוף פעולה מלא עם הטיפול (קל וחומר סיכולו) סביר שיגרור שינוי הן במישור המשמורת הפורמלית והן במישור הסדרי השהות (לרעת הצד המסכל, בין שיהא זה האב ובן שתהא זו האם). בה במידה, ככל שהטיפול יישא פרי, יכול שניתן יהיה לשוב למתכונת של משמורת והסדרי השהות רחבים יותר. לאורם של דברים אלה, יש מקום לאמץ גם את המלצת התסקיר לעניין הגשת תסקיר נוסף תוך 6 חודשים.

32. בהתייחס לטענת האם, לפיה יחסי הצדדים השתפרו לאחרונה, אין לי אלא להביע תקווה שיש דברים בגו. אין כל סיבה שאימוץ המלצות התסקיר יסיג את היחסים לאחור. נהפוך הוא, בשים לב למתווה טיפולי האמור לעיל ולהלן, ככל שתונח דעתי, שאכן היחסים עלו על נתיב חדש, יכול ואף מסלול המשמורת והסדרי השהות יחושב מחדש.

33. אשר על כן נפסק כדלקמן:

33.1. ילדי הצדדים יהיו במשמורת האב.

33.2. הילדים ישהו עם האם בימים ב' ו- ד' מתום שהותם במסגרות החינוך ועד למחרת היום עת תשיבם למסגרות החינוך. כמו כן ישהו הילדים עם האם בכל סוף שבוע שני, מיום ו' בתום מסגרות החינוך ועד מוצאי שבת בשעה 20:00 עת תשיבם לבית מגורי האב. ביום בו אין לימודים תחל השהות בשעה 08:00.

33.3. אני מאמץ את רשימת החגים והחופשות המצורפת לתסקיר כחלק מפסק דין זה וכן את ההמלצה לעניין חופשת הקיץ.

33.4. מובהר באופן שאינו משתמע לשני פנים, כי יש להקפיד על זמני השהות. הדברים אמורים הן בנוגע להשבת הילדים, לרבות בחגים ובחופשות, והן בנוגע ל"ביקורים" (במסגרות החינוך או בכל מקום אחר) בימים שאינם ימי שהות של ההורה "המבקר".

33.5. ההסדרים הנ"ל יחלו מיד לאחר שעו"ס לסדרי דין תתווך לילדים את השינוי באופן שתמצא לנכון.

33.6. הצדדים יפנו באופן מידי לגב' ח.ק. לשני עניינים: לתיאום והדרכה הורית, על מנת לבסס תקשורת הורית בונה ומסר הורי אחיד, ולמתן טיפול רגשי לבת א'. עד החלטה אחרת, ועל מנת לא לעכב את תחילת הטיפול בשל נושא העלות, יישאו הצדדים בעלות הטיפול בחלקים שווים. לעתיד לבוא יכול ואדרש לכך שוב.

33.7. יוגש תסקיר נוסף עד ליום 1.9.20. ככל שתידרשנה החלטות בעקבות התסקיר הן תינתנה כהחלטות לאחר סגירה. אין באמור משום קביעה שלא יידרש הליך חדש, הכל בהתאם לנסיבות כפי שיהיו.

33.8. לאור התוצאה, כמו גם לאור העובדה שההכרעה דנא נדרשה לא מעט בשל סיכול הטיפול, ראוי לחייב את האם בהוצאות משפט. עם זאת, בשים לב לאמור בסעיף 29 לעיל, החיוב יהיה סמלי ביותר. לפיכך, אני מחייב את האם לשלם לאב שכר טרחת עורך דין בסך של 3,500 ₪.

תואיל המזכירות לסגור את התיקים שבכותרת.

מתיר לפרסם את פסק הדין ללא פרטים מזהים.

ניתן היום, א' אדר תש"פ, 26 פברואר 2020, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

שמואל בר יוסף 54678313/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה